

ELEV FACIT

SVENSKA DIREKT

Cecilia Peña
Lisa Eriksson
Laila Guvå

7

Sanoma Utbildning

Postadress: Box 30091, 104 25 Stockholm
Besöksadress: Alströmergatan 12, Stockholm
Hemsida: www.sanomautbildning.se
E-post: info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation

Telefon: 08-587 642 10
Telefax: 08-587 642 03

Redaktör: Tobias Ludvigsson
Utarbetat av: Laila Blidmo Enge
Grafisk form: Miber
Omslag: Miber

Svenska Direkt Elevfacit 7
ISBN 978-91-523-2159-1

© 2013 Cecilia Peña, Lisa Eriksson, Laila Guvå och Sanoma Utbildning AB

Första upplagan

Kopieringsförbud!

Detta verk är skyddat av lagen om upphovsrätt. Vid tillämpning av skolkopieringsavtalet (också kallat BONUS-avtalet) är det att se som ett engångsmaterial och får enligt avtalet överhuvudtaget inte kopieras för undervisningsändamål.

Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två år och bli skyldig att erlägga ersättning till upphovsman/rättsinnehavare.

INNEHÅLL

Elevfacit till Grundbok	4
Elevfacit till Studiebok	26
Elevfacit till Studiebok sva	48

GRUNDBOK

KONSTEN ATT PÅVERKA

PÅVERKA MED ORD

sid. 10

- 1 A Förslag:** Vi borde vara mer rädda om vår natur och tänka mer på hur vi lever.

sid. 16

- 6 B Förslag:** Förbjud tungpiercing på minderåriga.

Tungpiercing får farliga konsekvenser som påverkar kroppen hos unga människor.

- E** Problemet kan lösas genom att det blir olagligt med tungpiercing och tatuering på minderåriga.

BESÖK I TALARSTOLEN

sid. 22

- 10 A Förslag:** Visa att du är intresserad genom att lyssna noggrant, se intresserad ut, ha ögonkontakt med talaren. Håll inte på med annat, prata inte med kompisarna runt omkring dig. Applådera när talaren är klar.

FÖRFATTARE SOM PÅVERKAR

sid. 40

21 A Annika Thor	1950 i Göteborg
Astrid Lindgren	1907 i Vimmerby
Monica Zak	1939 i Dresden, Tyskland
Henning Mankell	1949 i Stockholm

B Annika Thor:

- Serien om Steffi och Nelli
- Sanning eller konsekvens
- Eldfågeln
- Böckerna om Alva och Love (kapitelböcker)
- Nu, imorgon
- Vad skulle du ha valt?

+ några vuxenböcker

Astrid Lindgren:

- Pippi Långstrump
- Bröderna Lejonhjärta
- Mio, min Mio
- Emil i Lönneberga
- Barnen i Bullerbyn
- Madicken
- Kajsa Kavat
- Karlsson på taket
- Assar Bubbla
- m.fl.
- www.astridlindgren.se

Monica Zak:

- Serien om Alex Dogboy
- Pojken som levde med strutsar
- Pumans dotter
- m.fl.
- www.opal.se

Henning Mankell:

- Eldens hemlighet
- Resan till världens ände
- Pojken som sov med snö i sin säng
- Katten som älskade regn
- m.fl.
- + ett stort antal vuxenböcker, t.ex. serien om Wallander
- www.henningmankell.com

sid. 52

29 Överst till vänster: Berlinmurens fall 1989

Överst till höger: slutet på 1940-talet/början på 1950-talet,
Stockholm eller någon annan svensk stad

Längst ner: högertrafikomläggningen, när Sverige gick över till
högertrafik, söndagen den 3 september kl. 05.00

KONSTEN ATT BERÄTTA

SAGOLIKT

sid. 72

Förslag:

Askungen
Mästerkatten i stövlar
Törnrosa
Hans och Greta
Snövit och de 7 dvärgarna
Mjölndrängen och den lilla katten

sid. 78

9 A

- Man fick lära sig om ont och gott och om hur man skulle bete sig.

B Se sid. 79–81 i grundboken.

sid. 86–87

11	Föräldralös pojke ...	C.S. Lewis
	Mobbad ensamvarg ...	H.C. Andersen
	Bildlärare skriver ...	Elsa Beskow
	13-åring vinner ...	Astrid Lindgren
	Serietecknare ...	Tove Jansson
	Språkintresserade ...	Bröderna Grimm
	Trollälskande ...	Selma Lagerlöf
	Biskop och ...	Asbjørnsen & Moe
	Professor skapar ...	J.R.R. Tolkien

BESÖK I BERÄTTARVERKSTADEN

sid. 101

- 19 A** Läsaren får inte veta hur det gick med Robins jeansköp. Det finns alltså ingen röd tråd.

sid. 107

21 A+B

Förslag: Jakob är en tonårskille som fått flytta från Göteborg till Småland. Han verkar mycket olycklig över det. Han är dessutom missnöjd med sitt utseende; lång och skranglig, krulligt hår som står rakt upp, tandställning ...

sid. 113

- 27 A Förslag:** De är skräckslagna.

B Förslag: Författaren använder uttryck som:

- ... vi stelnade mitt i en rörelse
- Småfåglarna hade tystnat.
- Flottaren svettades, små fuktiga droppar rann från hans panna.
- Min strupe torkade igen ...
- ... och nu kände jag lukten ...

sid. 114–115

29 A–E

Samurajsommar

A Det är natt och huvudpersonen drömmer. Det är månsken, allt var grått och inga färger

B Förslag: Det lät som om nån rörde sig på planen

- Fönstret var som en ljus tavla mot väggen
- Golvet kändes kallt ...

C Förslag:

- En dröm som var full av eld; det var tyst överallt
- Något som skrapade till utanför; golvet kändes kallt; månskenet
- Nu gnisslade det till igen ... ; det rostiga järnet ...

D Hörsel, känsel, lukt och syn

Ett hål om dagen

A Det är på dagen och temperaturen ligger kring 40 grader i skuggan – om du kan hitta någon skugga

B Förslag:

- En torr, öde slätt;
- Staden krympte och torkade ihop, tillsammans med människorna som bodde där.
- Det finns inte mycket till skugga på en stor uttorkad sjö.
- De enda träd som finns där är två gamla ekar i östra änden av "sjön".
- Ute på det som en gång var en sjö ... under stenar och i de hål som lägerdeltagarna gräver.

C Torr, öde, 40 grader i skuggan, stor uttorkad sjö ...

D Syn, känsel

LITTERÄRA UTFLYKTER

DET ÄR RIKTIGT SANT

sid. 143

- 1 Den första hönan tappade bara en liten fjäder.
- 2 Alla som hörde historien ”skarvade” lite, dvs. de la till sina egna tolkningar till det de fick höra.
- 4 **Förslag:** Någon får höra något berättas av någon som hört det av någon annan. Varje gång det berättas vidare läggs det till detaljer som gör att den ursprungliga berättelsen blir lite mer dramatisk, spännande och intressant.

Med livet som insats

sid. 147

- 1 Sultanen älskade sin hustru (gemål) över allt annat. Så småningom kom det fram att hustrun egentligen varit falsk och hycklande mot honom och förmodligen också bedragit honom. Hon blev därför dömd och avrättad. Från den dagen då allt detta hade kommit fram var sultanen helt förändrad och han blev en grym tyrann, fruktad av alla.
- 2 Han avrättade sina hustrur dagen efter giftermålet, en efter en.
- 3 Hon säger åt sin far att hon har en plan för hur hon ska kunna rädda alla stackars kvinnor som gifter sig med sultanen. Hon gifter sig med sultanen och ber honom att också hennes syster ska få komma till palatset. Hon får det och sover då i ett angränsande rum. Scheherazade berättar varje natt en spännande saga för sin syster, men sultanen tjuvlyssnar. När morgonen gryr slutar Scheherazade sin berättelse och lovar att fortsätta nästa natt. Eftersom sultanen hört sagan ville han också höra fortsättningen och på så sätt lyckas hon överleva. Hon berättade sagor i tusen och en nätter för sultanen och då hade hon blivit honom kär, dvs. han ville inte att hon skulle dödas.

- 4 Hon riskerar att bli dödad första natten, precis som de andra hustrurna.
- 5 Hon vill att systemen ska låtsas att hon inte kan sova och då be Scheherazade att hon ska berätta en saga för henne.

Flickan från Syrakusa

sid. 155

- 1 Lucia betyder den ljusögda.
- 2 **Förslag:** Hon var osäker på om hon ville gifta sig med ynglingen som hade förälskat sig i henne.
- 3 **Förslag:** Hon upptäckte en dag att hon hade fått tillbaka sina ögon. Människorna som mötte hennes blick kände att Lucia var en uppenbarelse från himlen.
- 4 Lucia hade skänkt sin hemgift/sin brudskatt till kyrkan eftersom hennes mor blivit frisk från en häftig feber (precis som hon hade lovat Gud i sin bön). Hennes trolovade blev mycket arg när han fick höra detta och gick då till sin vän domaren och angav henne. Han berättade att hon var kristen och dessutom en trollkvinna som lockade folk med sina onda ögon.
- 5 Lucia dödades av en soldat den 13 december, år 304 e.Kr.
- 6 **Förslag:**
 - Att hon fick nya ögon efter att hon stuckit ut sina egna;
 - Att det inte gick att röra henne ur fläcken när de skulle tillfångata henne;
 - Att inte en enda låga nådde Lucia när soldaterna försökte bränna henne på bål.

Kungen som överlistade cyklopen

sid. 161

- 1** För ungefär 3 000 år sedan (ca 700 f.Kr.)
- 2** De skulle tillsammans ta reda på hur människorna i landet såg ut och om de var fredliga eller fientliga.
- 3** Han var jättelik med ett enda stort öga i pannan och väldiga nävar.
- 4** Odysseus lurade Polyfemos, jätten, och sa att han hette Ingen. När sen Polyfemos blev trött av allt vin han bjudits på, stack Odysseus en påle i hans öga. Jätten skrek på hjälp och ropade då att *Ingen* försöker döda mig. De andra cykloperna reagerade bara genom att be honom vara lite tystare så att de kunde få sova.

Snålheten bedrar visheten

sid. 162

- 1** Fisken säger att den inte är något att ha. Han är för liten och det blir inte mycket mat om man tillagar honom. Om han får leva ska han äta så att han blir en stor fisk.
- 2** Eftersom fiskaren är hungrig nu vill han dra upp fisken och äta honom direkt. Tänk om han inte låter sig fångas en gång till.
- 3 Förslag:** Det är bättre att ta det lilla man kan få nu istället för att vänta på något större. För man vet aldrig om det blir bättre.

Listig som en räv?

sid. 163

- 1 Storken hade blivit bjuden på middag av räven men fick inte i sig någon mat eftersom han blivit serverad soppa i en sopptallrik.
- 2 Storken serverade räven mat i ett högt kärl med mycket smal hals.

Hur renen fick blå klövar

sid. 167

- 1 Den äldsta dottern gifte sig med en stalo (en gestalt i samisk mytologi). Den andra dottern gifte sig med en fiskgjuse (en av våra största rovfåglar). Den tredje dottern gifte sig med en sajve (en älg).
- 2 **Förslag:** Alla tre döttrarna var ofta ensamma hemma eftersom deras makar var på jakt eller i skogen. Men den yngsta dottern hade det bäst. Hennes man var förmögen och de fick äta renkött och ost av renens mjölk. I hennes hem fick man också leka och ha trevligt.
- 3 Sajven var glad över att det hade kommit storfrämmande.
- 4 **Förslag:** Sajven ville se till att stalon försvann. Han ville befria sin hustrus syster från den dåliga man hon var gift med.

Hur haren lurade babianerna

sid. 171

- 1 Förslag:** Haren lyckas lura lejonet genom att säga att han ska ta bort löss ur lejonets svans. Men istället för att ta bort löss så spikar han fast lejonets svans och sen länsar han lejonets matförråd. Dessutom sprättar han upp honom och kryper in i hans skinn.
På svenska säger vi *listig som en räv*.
- 2** Haren är avundsjuk för att lejonet alltid får mat av de andra djuren eftersom de är rädda för honom.
- 3** När babianerna kom tillbaka med lejonets skinn så lovade han att aldrig besvära dem igen och det såg de som något mycket positivt.

Har du hört?

sid. 175

- 1** De handlar om fantastiska saker som hänt – inte bara i Sverige. Det som berättas är så fantastiskt att man nästan inte kan tro att det är sant.
- 3 Förslag:** Det är alltid någons kompis kompis som har råkat ut för något eller en kompis kompis som berättat något han eller hon hört från någon annan kompis. Då är det ju ganska trovärdigt eftersom man nästan känner den som varit med om det fantastiska.
- 5 Förslag:** Alla innehåller fantastiska berättelser som egentligen är för fantastiska för att kunna vara sanna.

Pannkakan

sid. 183

- 1 Den rymmer för att den inte vill bli uppäten av barnen.
- 2 Han mötte en farbror, en höna, en tupp, en anka, gåsamor, en gåskarl, en gris.
- 3 Alla vill äta upp henne.
- 4 I den svenska versionen lyckas pannkakan fly från grisen och lär arbeta som kock i Samarkand. I den norska versionen äter grisen upp pannkakan när den satt sig på hans tryne.

Förslag: Samma saga kan ha lite olika innehåll därför att sagor förr ofta berättades muntligt och då kan det vara så att sagan ändrades lite beroende på vem som berättade den.

Sorgfågels sång

sid. 189

- 1 Sorgfågel sjunger om väverskans dotter som är bortrövad, men också om alla andra som blivit bortrövade av riddar Kato.
- 2 Om man säger riddar Katos namn så slocknar månskenet och de vita fålarna gråter blod.
- 3 Alla, utom Mio, vet att Mio ska till Landet Utanför, till riddar Kato.
- 4 Mio är av kungligt blod och i tusen år har man sagt att det är ett gossebarn av kungligt blod som ska rida till Landet Utanför.
- 5 Mio är rädd och gråter. Han skriker ”jag törs inte” och är förtvivlad.
- 6 **Förslag:** Han är osäker på om han ska komma tillbaka från Landet Utanför.

- 7** ett vitt litet sagohus med halmtak i skogen, riddar Katos borg, Gröna Ängars ö, Landet på andra sidan vattnen och bortom bergen, Dunkla skogen, Landet Utanför.
- 8** Väverskan, väverskans dotter, Nonnos bröder, Jiris syster, riddar Kato, Jum-Jum, Mio, min fader konungen, herdarna på Gröna Ängars ö, Nonnos farmor, Juri och hans syskon.
- 9** Magiska föremål: vävstolen som väver drömtyg, tårar som blir till pärlor på väven, bröd som mättar länge.
- 10 Förslag:** En väverska som bor ensam i skogen och som väver en sagoväv /ett drömtyg
- tårar som blir till pärlor
 - Sorgfågel som sjunger över skogen om alla försvunna barn
 - en elak riddare som skrämmer alla
 - alla platser har smått magiska namn t.ex. Landet Utanför, Landet i fjärran, Dunkla skogen
 - Mio har ett uppdrag som han nu får reda på: han ska kämpa mot och besegra riddar Kato ...

Spegel, spegel, på väggen där, säg vem som vackrast på skolan är!

sid. 195

- 2 Förslag:** Det kan vara svårt att säga rakt ut att man är nöjd med sig själv på ett foto. Lina vill kanske också att de andra ska säga att hon ser fin ut på fotot. Genom att säga att hon är skitful så reagerar hennes klasskamrater och säger att hon är skitsnygg.

En sensationell nyhet?

sid. 207

- 1 Kaspar Meyer tror att han kommit en hittills okänd gorillas på spåren.
- 2 Han piskar Sally Jones varje dag för att hennes skrik ska locka fram andra gorillor ur djungeln. Han tar med sig Sally till Singapore för att bevisa att hon tillhör en sällsynt gorilla men enligt vetenskapsmännen i Singapore är hon en helt vanlig gorilla. Då försöker Kaspar Meyer ställa till bråk och får sen sitta en månad i fängelse.

Ett sjätte sinne

sid. 213

- 1 Agnes Cecilia hörde steg från rummet utanför, väckarklockan hade börjat gå igen trots att urverket var trasigt, visarna gick baklänges, Dag känner att de är observerade (en känsla han inte haft förut).
- 2 Urmakarn hade sagt att urverket i klockan var helt slut så den gick inte att få igång, men ändå satte klockan igång när hon kom hem med den. Nora gick tillbaks för att fråga hur det kunde komma sig och då blev urmakaren arg.
- 3 **Förslag:** Stegen kanske kommer från någon som enbart vill ha kontakt med Nora och därför är det bara hon som hör dem. Eller också är det bara hon som är uppmärksam på stegen.
- 4 Nora tyckte att det var konstigt att bara hon hörde stegen. När hon hörde dem blev hon underligt upprörd. Hennes hjärta klappade vilt.
- 5 Nora var rädd att Dag skulle tycka att hon blivit konstig och att hon yrade, eftersom hon hade berättat för Dag hur hon lyssnade efter att hennes föräldrar skulle komma tillbaka när hon var liten.
- 6 **Förslag:** Det skulle kunna vara så att saker och ting väcktes till liv igen och kom fram i och med att man började ”röra runt” i huset.

En känsla av att räknas

sid. 217

- 1 Det skulle vara lättare att ta sig till Kiruna om det inte låg så långt bort från Solna. Dessutom skulle det då vara lättare att komma in i gemenskapen om hon kunde åka dit oftare.
- 2 Agnes mamma har blivit illa behandlad i skolan för att hon var same. Därför valde hon att förneka sitt samiska ursprung. Och hon pratade inte heller samiska med någon.
- 3 **Förslag:** Om man tillhör två kulturer vet man oftast inte var man hör hemma egentligen, eftersom man måste försöka smälta in var man än är och då kanske man glömmer bort vem man egentligen är.

Vem skulle du ha valt?

sid. 221

- 1 Gå till fots till Nordpolen eller sitta 10 år i fängelse; simma till Thailand eller att läsa alla böckerna i skolbiblioteket; förlora synen eller aldrig mer kunna gå.
- 2 Abbe ville bara testa sin kompis Jesper, för om han skulle välja det andra (dvs. inte det som Abbe visste att han skulle välja) så skulle han veta att Jesper hade blivit konstig.
- 3 **Förslag:** Såna frågor är ofta "standardfrågor" när man träffar någon till exempel. Man frågar egentligen utan att lyssna på svaret och man skulle säkert bli förvånad när någon svarar "dåligt" på frågan "hur mår du?".

Du är inte värd något

sid. 229

- 1 Han försöker låtsas som om det inte gör ont när de "av misstag" smäller upp dörren på hans armbåge, han håller tillbaka tårarna.
- 2 Ironiskt kan det vara när man säger på ett sätt fast man egentligen menar något annat med det man säger: Med "Välkommen till ännu en fantastisk vecka i skolans underbara värld" menar Simon något helt annat, nämligen att nu kommer det en ny jobbig vecka i skolan igen med fortsatt mobbning från Sophie och hennes gäng.
- 3 Att vara femte hjulet (under vagnen) innebär att man egentligen bara är i vägen, att man inte har någon funktion att fylla, t.ex. i ett kamratgäng, att man inte får bli en i gänget.
- 5 **Förslag:** Kemiläraren konstaterar bara att eleverna inte skrattar åt honom och därför bryr han sig inte. Naturligtvis gör han fel när han inte tar reda på varför de skrattar och fnittrar.

Vardagen på en post-it-lapp

sid. 237

- 1 **Förslag:** Lapparna handlar om vardagliga saker, till exempel vilken mat som ska handlas, att maten som Claire lagat var god, att mamman älskar sin dotter, om Claires besök hos sin pappa och annat hon gjort i skolan.
- 2 Hon bekymrar sig för att de inte har tid att prata med varandra och hoppas att de kan äta frukost tillsammans på lördag. Hon vill berätta att hon ska till doktorn och att hon känt en knöl i bröstet.
- 5 **Förslag:** Claires mamma kanske tror att det är bäst att inte berätta för Claire hur illa det är med henne. Fast det hade säkert varit bättre om hon pratat direkt med Claire eftersom hon i alla fall förstår hur det är med mamman.
- 6 **Förslag:** Claire vill att de ska kämpa tillsammans mot mammans sjukdom. Att de ska vara ett stöd åt varandra.

KONSTEN ATT SÖKA OCH FÖRMEDLA INFORMATION

FAKTA, KÄLLOR OCH KÄLLKRITIK

sid. 246

4 Exempel:

- tryckta källor: böcker, tidningar, tidskrifter
- digitala källor: hemsidor på internet
- muntliga källor: sådant som människor berättar (i radio, på tv, i levande livet)
- materiella källor: krukskärvor, smycken (t.ex. i gravar), runstenar, arkeologiska fynd

sid. 249

- 6 B** Sovjetunionen slutade existera 31 december 1991. Består idag av Ryssland och ett antal självständiga stater, t.ex. Georgien.

Västtyskland och Östtyskland är idag ett land. Muren föll 1989. Tjeckoslovakien är sedan 1992 delat i Tjeckien och Slovakien.

sid. 251

9 A Förslag:

- hemsidor som lagts ut av någon som inte är seriös
- Wikipedia (ibland), eftersom det som står i Wikipedia oftast utgörs av information som skrivits av andra Wikipedia-användare, alltså inte av experter.

B Det är viktigt att vara kritisk eftersom det kan finnas information på oseriösa sidor som vill påverka på ett negativt sätt eller som avsiktligt vill ge läsare falsk information.

sid. 257

13 A Det kan vara bra att kunna skriva referat i skolan, men också när man arbetar. Du kanske får i uppgift att skriva ett referat av något du lyssnat på (på tv, radio), läst om i en bok eller en tidning, eller om du har besökt en föreläsning om något. Referatet kan du sedan använda om du ska informera dina skolkamrater eller arbetskamrater som inte har fått samma information som du.

B Du måste kunna vara objektiv, dvs. du måste kunna utelämna dina egna åsikter om det du ska referera. Du måste också kunna sälla i texten, dvs. du måste veta vad som är det viktigaste i texten eller det du lyssnat på för det är bara det som ska ingå i referatet.

PRAKTISK SVENSKA — EN VERKTYGSLÅDA

TALSPRÅK OCH SKRIFTSPRÅK

sid. 288

- 2 C Förslag:** När du vill återge vad någon säger i en dialog till exempel.

NÅGRA ÖVERENSKOMMELSER OM HUR VI GÖR NÄR VI SKRIVER

sid. 295

- 5 A** I texten Spela gitarr har författaren skrivit allt i en enda lång mening.

I texten Spela fotboll har författaren skrivit för många korta meningar.

- B Förslag:** Det blir jobbigt att läsa och man tappar lätt fokus eller glömmer bort vad texten handlar om.
- C Förslag:** Texten blir hackig och det blir tråkigt att läsa. Även här är det lätt att tappa fokus när man läser.
- D Förslag:** När det kommer något nytt. När man läser det man skrivit högt för sig själv så kan man känna när det skulle passa med en punkt. Det fordrar lite vana men det lär man sig när man blivit en van skribent och läsare.

sid. 296

- 6 A** Jag vaknade tidigt den där lördagen i mars. Syrran och jag skulle ta tåget till Stockholm och se en konsert med Måns Zelmerlöw. Jag längtade så mycket så jag knappt kunde äta frukost, men syrran proppade i sig som vanligt. Mamma packade en påse med bananer, mackor och juice, så jag kunde äta på tåget istället.

Innan vi åkte skulle vi göra oss i ordning för konserten. Jag tror jag bytte kläder tio gånger! Dagen innan hade vi båda köpt nya Nike-skor och jag bestämde mig för att ha mina på mig. Syrran tyckte det var osmart och sa att skorna skulle bli förstörda i trängseln framför scenen. Jag kom på att hon för en gångs skull kanske hade rätt, så jag tog mina gamla Converse istället. Dom är ändå rätt coola!

Så snart vi kom ombord på tåget gick vi till restaurangvagnen och köpte Coca Cola och Kexchoklad – klart godare än mackor och bananer! Sedan satt vi och bläddrade i Aftonbladet och Expressen, som syrran köpt på stationen. När vi kom fram till Stockholm tog vi tunnelbanan till Globen, där konserten skulle vara. Äntligen var vi framme!

sid. 301

- 10 A** Den första är inte styckeindlad och den andra är det.
- B** Om du inte styckeindelar blir texten svårläst och överskådlig.
- C** Om du styckeindelar för ofta blir texten ”hackig”, dvs. du tappar den röda tråden.
- D** Ett knep kan vara att man tar nytt stycke när det kommer något nytt som man vill berätta.

sid. 303

- 14 A Förslag:** Författaren skriver som man talar i dialogerna.

SPRÅKET RÖR SIG HELA TIDEN: NÅGRA TRENDER I NUSVENSKA

sid. 317

20 A Förslag: Ibland lånar man in ord för att det känns coolare och häftigare att använda utländska ord.

B Förslag: Engelskan fungerar ibland som ett internationellt språk. Vi hör mycket musik med engelska texter. Vi ser engelska och amerikanska filmer. Att ta in engelska ord känns kanske häftigt.

STUDIEBOK

KONSTEN ATT LYCKAS MED STUDIerna

sid. 6

4 A

- Experiment ger kunskap
- Egyptierna gav oss ordet kemi
- Alkemister försökte göra guld
- Ett vetenskapligt arbetssätt

B Förslag: De två bilderna på sid. 10–11 illustrerar två av rubrikerna. Man förstår genom bilderna att det handlar om kemi förr i tiden.

6 A

- Var går gränsen?
- Mäktiga rekord
- Kan vi bli bättre?
- Svårslagna damrekord

B Förslag: Bilden föreställer två kvinnliga löpare med skäggväxt och det betyder att dopning kommer att nämnas i texten. Kvinnliga löpare dopades nämligen med anabola steroider som var ett manligt könshormon som har mest effekt på kvinnor.

sid. 12

8 A Förslag: I texten på sid. 12 är understrykningarna lite för omfattande, medan texten på sid. 13 framför allt har nyckelorden understrukena.

- 15 A** Menech var en ung egyptier som var med när farao Ramses II balsameras. Han berättar om vilka ämnen som behövs vid balsamering.
- B** Ordet kemi kommer av egyptiernas ord khems.
- C** Man försöker göra guld.
- D** En hypotes innebär att man tänker ut och beskriver vad som ska hända innan man gör ett experiment.
- 16 A** Hannes Kolehmainen
- B** Mattias Danielsson
- C** Han hoppade 8,90 m.
- D** Kolstybb är en blandning av tjära, kol och sand som friidrottarna sprang på.
- E** Jamaica

sid. 21

- 17 A** Bonde söker fru
- B** 55 minuter
- C** So you think you can dance
- D** Del 6 av 10
- E** 4:an: Jon, Kate och åtta barn
5:an: Fresh Prince i Bel Air
- F** kl. 12.45 och kl. 5.05
- G** 15/11
- H** På 4:an
- I** Vänner
- J** 4:an (Kvällsöppet med Ekdal)

KONSTEN ATT PÅVERKA

FÖRFATTARE SOM PÅVERKAR

sid. 36

- 14 A Förslag:** Hur det känns när man är utanför och inte blir insläppt i en grupp.
- C Förslag:** Vad som händer när man dör. Kommer man att hamna någonstans?
- D Förslag:** Att vi ska respektera unga människor som kämpar för djurens rätt och som kämpar för en bättre värld där vi är rädda om vår miljö.
- E Förslag:** Att vi ska vara rädda om varandra och även oss själva. Att vi inte ska slarva bort dagarna i våra liv, utan se till att göra det bästa av varje dag.

PÅVERKA MED BILDER

sid. 48

- 21 A** En man mäter en annan mans näsa. Denna bild kan vara tagen på 1930-40-talet.

Redan 1921 bildades Rasbiologiska institutet som bl.a. hade till uppgift att åka runt i Sverige och mäta människors huvuden, näsor osv. eftersom man ansåg att olika raser hade olika särdrag.

- B** Målvakten Thomas Ravelli (aktiv 1979–1999) försvarar det svenska målet i en match under VM 1994 i USA.
- C** Göteborgskravallerna 14–16 juni 2001.

KONSTEN ATT BERÄTTA

MUNTligt BERÄTTANDE

sid. 62

- 3 A** När man ville förklara något man inte förstod (till exempel om varför det blev åska) berättade man myter.
- B** Man började skriva ned folksagor i mitten av 1800-talet.
- C** De kallas fabler.
- D** Legender är berättelser om historiska och religiösa händelser, heliga personer och platser.
- E** Folksagan berättades ofta inom familjen och användes då för att undervisa, skrämja eller lugna dem som lyssnade.
- F** Moderna folksägner kallas också för vandringsägner.
- G** Folksagan följer ett bestämt mönster och slutar ofta lyckligt. Den börjar med *Det var en gång ...* och slutar till exempel med *... och så levde de lyckliga i alla sina dagar.*
- H** Fabler berättas för att varna människor och för att lära ut hur man ska tänka så att man uppför sig rätt.

SAGOLIKT

sid. 71

- 11**
- 1 STYVMODERN
 - 2 AISOPOS
 - 3 KONSTSAGA
 - 4 SCHEHERAZADE
 - 5 METAFOR
 - 6 LIKNELSE
 - 7 SALLY JONES
 - 8 LEGEND
 - 9 SENSMORAL
 - 10 AUGUSTPRISET
 - 11 HJÄLTESAGA
 - 12 NORGE
 - 13 FABEL
 - 14 FANTASY

BERÄTTA MED FILM

Sid. 82

- 24 A** Ingmar Bergman regisserade. Filmen fick 4 Oscarsutmärkelser.
- B** Schindler's List och Jurassic Park kom 1993. Steven Spielberg regisserade också ET, Indiana Jones m.fl.
- C** Snövit kom 1937.
- D** The Godfather spelades in i USA och Italien (Sicilien). Marlon Brando var den kände skådespelaren.
- E** Alfred Hitchcock heter regissören.
Rampfeber, Studie i brott, Trollbunden, Livbåt, Sabotör är några av de andra filmtitlarna.
- F** 1933. Fay Wray spelade rollen som Ann Darrow.

G Förnuft och känsla (1995)
The Reader (2009)

H Jalla! Jalla!

I Dirty Dancing heter filmen och den kom 1987.

KONSTEN ATT SÖKA OCH FÖRMEDLA INFORMATION

FAKTA, KÄLLOR OCH KÄLLKRITIK

sid. 89

2 A Förslag:

- 1 Folksagorna har berättats muntligt i hela världen i flera hundra år.
- 2 Folksagan har ingen speciell författare.
- 3 Folksagan innehåller speciella figurer, magiska tal och slutar alltid lyckligt.
- 4 Snövit och Rödluvan är exempel på folksagor.
- 5 Man började skriva ned folksagorna i mitten av 1800-talet.
- 6 De nedskrivna sagorna spreds över hela Europa.
- 7 Människorna fick tillgång till de tryckta sagorna och på så vis lärde sig många att läsa.
- 8 Bröderna Grimm samlade in folksagor i Tyskland.
- 9 Asbjørnsen och Moe reste runt i Norge och samlade in gamla norska folksagor.
- 10 Konstsagan är också en påhittad saga men den är skriven av en speciell författare.
- 11 H.C. Andersen var en dansk författare som skrev konstsagor.
- 12 Konstsagan behöver inte sluta lyckligt.

sid. 90

3 fingeravtryck	materiell källa
ett fotografi på ett papper	tryckt källa
en artikel i en dagstidning	tryckt källa
en dagbok	materiell källa
ett telefonsamtal	mundlig källa
en dvd-skiva	digital källa
en blogg	digital källa
ett fotspår i ett trädgårdsland	materiell källa
en intervju	mundlig källa
en turistbroschyr	tryckt källa

sid. 92

- 5** Jorden är universums centrum, eller?
- A** Jorden kretsar runt solen och stjärnorna är avlägsna solar.
- B** Solen roterar runt sin egen axel. Venus är den planet som ligger närmast jorden.

HIV-viruset

- A** Vid sexuell kontakt. Viruset spreds bland homosexuella män.
- B** Viruset smittar genom sex, samlag och om man blöder.

Dataminne

- A** 3,5 kB
- B** 4 GB är vanligast (6 och 8 GB förekommer)

Åskväder

- A** När åskan mullrade så var det Tor som var ute och åkte med sin vagn. Med sin hammare slog han så det blixtrade.
- B** När jordytan värms upp av solen stiger fuktig luft uppåt. När den träffar på kall luft, kan det leda till kraftiga vertikala rörelser som bildar positiva och negativa laddningar i molnet. I den nedre delen av molnet samlas negativa laddningar, i den övre delen positiva. När spänningsskillnaden mellan marken och molnet eller mellan molnets olika delar blir tillräckligt stor bildas en blixt.
(Källa: Krisinformation.se)

sid. 94

- 6 A Förslag:** Det är en läkare som heter Andreas Eenfeldt som ligger bakom sidan. Det är en hälsoblogg. Man borde kunna lita på en läkare som uttalar sig.
- B** Till privatpersoner och vuxna.
- C** Sidan är gjord för att informera om bland annat viktnedgång, för att till exempel övertyga om att metoden LCHF är bra och för att man vill sälja olika vitaminer, böcker och andra produkter som har att göra med människors hälsa.
- D** Det går inte direkt att kontrollera påståendena. Man hänvisar endast till andra hälsobloggar. Det går säkert att hitta liknande information på andra sidor, t.ex. via de andra hälsobloggarna.
- E** Informationen verkar rimlig och seriös och länkarna fungerar.
- F** Man kan mejla till läkaren. Namn och presentation finns men inget telefonnummer.
- G** Informationen verkar färsk. Sidan uppdaterades i januari 2013 (1 månad innan elevfacit skrevs).

sid. 95

- A** En myndighet ligger bakom sidan. Det är då någon/några som kan ämnet. En myndighet ska man kunna lita på.
- B** Sidan vänder sig till alla kategorier människor, kanske inte till barn. Man kan också få lyssna till det som finns på sidan.
- C** Sidan är till för att informera oss medborgare, för att tala om vad som beslutats och vad som kommer att hända.
- D** Ja, man hänvisar till andra sidor. Ja, man kan kontrollera det som presenteras på sidan genom att jämföra med det som sägs på radio/tv och det som skrivs i tidningarna.
- E** Informationen är seriös och länkarna fungerar.
- F** Ja, det finns kontakt- och besöksadresser. Sidan uppdateras fortlöpande med texter och bilder.
- G** Sidan hade uppdaterats samma dag som elevfacit skrevs.

sid. 96

- A** Det är ett företag som vill vara ett grönt alternativ till konsumtion.
- B** Vänder sig till privatpersoner, vuxna.
- C** Sidan är gjord för att sälja varor och för att informera om ett grönt alternativ.
- D** Nej, det går inte att kontrollera påståendena. Man kan säkert hitta motsvarande information och varor på andra sidor.
- E** Svårt att säga om informationen är rimlig och seriös eftersom det är en köpsajt. Det finns några länkar, bl.a. till Gröna bandet.

- F** Man kan fylla i ett mejlformulär.
- G** Gick inte att se när sidan uppdaterades senast.

sid. 97

- A** Det är en tidningssajt, alltså ett företag som ligger bakom. Journalisterna som skriver kan nog sina ämnen. Men det de skriver är ju oftast subjektivt, dvs. det är deras egna åsikter som ibland lyser igenom.
- B** Sidan vänder sig till privatpersoner, ungdomar, vuxna och i viss mån barn.
- C** Sidan är gjord för att informera, för att presentera fakta, för att föra fram en åsikt och för att underhålla.
- D** Det går att kontrollera det som skrivits genom att jämföra med andra tidningar och genom att lyssna på radio och tv.
- E** Svårt att säga om informationen är rimlig och seriös.
- F** Det finns fullständiga kontaktuppgifter längst ned på sidan.
- G** Sidan uppdateras fortlöpande, flera gånger om dagen, så fort det händer något intressant.

sid. 98

- A** Det är en myndighet som ligger bakom sidan och den myndigheten kan ämnet. Man ska kunna lita på en myndighet.
- B** Sidan vänder sig främst till ungdomar.
- C** Sidan vill informera och presentera fakta som är viktigt för unga människor.

- D** En myndighet ska man kunna lita på. Man hänvisar till Konsumentverket som är en myndighet.
- E** Rimlig och seriös information. Man hänvisar till Konsumentverket som ligger bakom sidan.
- F** Hänvisning till Konsumentverket plus att man kan mejla till den som är ansvarig för sidan.
- G** Sidan verkar inte ha uppdaterats sedan 2012.

sid. 99

- A** drogportalen.se verkar inte finnas längre som den var när boken skrevs. Det heter nu CAN Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Man ska kunna lita på förbundet.
- B** Sida vänder sig både till vuxna och ungdomar
- C** För att informera
- D** Hänvisa till andra källor. Man ska kunna lita på informationen.
- E** Rimlig och seriös information.
- F** Finns många att kontakta.
- G** Informationen är färsk.

sid. 100

- A** Ett företag ligger bakom sidan.
- B** Sidan vänder sig till privatpersoner.
- C** Sidan är gjord för att informera om och göra reklam för företagets produkter.
- D** Det går inte att kontrollera egentligen eftersom det är reklam för företagets produkter.
- E** Det går inte att avgöra om informationen är rimlig och seriös eftersom det är reklam.
- F** Det finns fullständiga kontaktuppgifter på sidan.
- G** Det gick inte att få fram någon information om när sidan senast uppdaterades.

sid. 101

- 7 A** En del tror att det var klimatet som gjorde att de dog ut (det blev svalare), andra tror att en meteorit kraschade på jorden och förgiftade atmosfären. En teori är också att gräset som växte under krita-perioden inte passade dinosaurierna.
- B** De fem minoritetsspråken är: finska, meänkieli, romani, jiddisch, samiska.
 - C** Charles Darwin studerade under en period medicin och även religion men blev varken läkare eller präst. Han blev vetenskapsman och naturforskare till slut. Han står bakom evolutionsteorin.
 - D Förslag:** www.barnklader1900-tal.se;
[the costumersmanifesto.com](http://the.costumersmanifesto.com)

E www.umo.se
www.drugnews.se
www.drugsmart.com

F *futhark* är de första bokstäverna i runalfabetet.

SÖK INFORMATION

sid. 106

- 12 A** Norsk politiker som fälldes för spioneri (1984)
- B** 4.2.1740–11.2.1795
- C** Linköping
- D** en matfisk som också heter stenbit
- E** Antarktis
- F** Svenska Turistföreningen
- G** en målning av Edvard Munch (norsk konstnär)
- H** Nordstjärnan
- I** röd-vit-grön
- J** potatis
- K** Sjaelland
- L** berggrunden
- M** en norsk författarinna (som fick Nobelpriset 1928)
- N** Svenska Dagbladet
- O** Jokkmokk

sid. 108

- 13 A** cello
- B** harr
- C** Skytte; Kinneveds Skytteförening
- D** Montana
- E** Eskilstuna
- F** 20.1.2009 och 20.1.2013
Vicepresident: 1) Joe Biden 2) Joe Biden
- G** Uje Brandelius
- H** Dagmar Lange; hon skrev kriminalromaner/deckare
- I** från Traena i Norge – via Umeå – till Petrozavodsk i Ryssland
- J** Hon är författare och hon vill lära svenska folket vett i etikett, dvs. hur vi ska bete oss om vi till exempel är bjudna på middag.
- K** Jönköping
Huskvarna-Vätterstad 1971
- L** L.M. Montgomery. Anne var rödhårig.
- M** June Carter
- N** Kriminalpolisen heter Kurt Wallander och boken är skriven av Henning Mankell.
- O** Schweiz

sid. 110

15

- simning: ca 27 %
- 125 tv-timmar hade friidrott
- handboll

- ca 7 000
- ca 21 000
- 1950–1960

sid. 111

- 7 %
- 31 %
- 19 %
- 45 %
- andelen ökade
- 51 %

- 23 %
- 33 %
- 24 %

sid. 112

17 A Kopparbergs/Göteborg

B 32 mål

C 36 poäng skiljer

D LdB FC Malmö

E Stattena IF

F Linköpings FC

G 21 match

PRAKTISK SVENSKA: EN VERKTYGSLÅDA

NÅGRA ÖVERENSKOMMELSER OM HUR VI GÖR NÄR VI SKRIVER

sid. 132

- 7** Jag hejar på Djurgårdens IF.
Bruce Springsteen spelade på Nya Ullevi.
Min kusin bor på Repslagargatan i Uppsala.
Min favoritdag på året är julafton.
Min bästa kompis heter Anna Andersson.
Jag går i sjuan på Parkskolan.
Vi har fotbollsträning på tisdagar.
Min mamma säger att Toyota är en riktig skitbil.
Mamma fyller år sjunde mars.
Vi har idrott varje fredag förmiddag.

8 A

Klassfest

Nästa fredag, den sjunde september, ska min klass ha klassfest tillsammans med de andra åttorna på Hagaskolan. Vi har samlat pengar varje månad sedan vi började högstadiet, och nu har vi fått ihop nästan femtusen kronor som vi ska använda till festen. Vi har hyrt ungdomsgården på Timmermansgatan och där ska festen alltså vara. Vi börjar klockan sju och håller på till klockan elva men vi som är med i festgruppen ska vara där redan klockan fem. Emil, Julia och jag har hand om dekorationer och Martin och Mikaela är ansvariga för kiosken. Cissi och Lisa ska vara discjockeys. Musik är deras största intresse och de har till och med ett eget rockband som heter The Writers. Självklart ska de spela på klassfesten också! Två lärare är också med i festgruppen, vår bildlärare Carin och vår mattelärare Janne. Malte Persson i 8A säger att han ska bli kock när han blir stor så han har hand om nattmaten, som är korv med bröd. Jag hoppas att Emilia i 8B kommer, för henne är jag lite intresserad av.

10 A Förslag:

Nytt stycke rad 3: Morfar kommer från ...

Nytt stycke rad 8: Farfar är född 1929 ...

Nytt stycke rad 12: Farmor kommer från ...

Nytt stycke 5 rader från slutet: Min pappa är född i ...

B Förslag:

Stycke 1 + 2: skriv ihop till ett stycke

Stycke 3 + 4: skriv ihop till ett stycke

Stycke 5 + 6: skriv ihop till ett stycke

Stycke 7 + 8: skriv ihop till ett stycke

SPRÅKET RÖR SIG HELA TIDEN: NÅGRA TRENDER I NUSVENSKA

sid. 142

18 Förslag på substantiv:

svarthårig
överläkare
jultomten
gråsprängd
skogsmaskin
rödblommiga
finsnickare
sjuksköterskan
benbrott
blåmärken
sjusovare

sid. 145

21 SAOL rekommenderar:

en partner, partnern, flera partner (partners är också ok)
en server, servern, flera servrar
en container, containern, flera containrar

STUDIEBOK SVA

KONSTEN ATT LYCKAS MED STUDIerna

ÖVERSIKTLÄSA

sid. 6

- 4 A** Experiment ger kunskap
Egyptierna gav oss ordet kemi
Alkemister försökte göra guld
Ett vetenskapligt arbetssätt
- B Förslag:** De två bilderna på sid. 10–11 illustrerar två av rubrikerna. Man förstår genom bilderna att det handlar om kemi förr i tiden.
- 6 A** Var går gränsen?
Mäktiga rekord
Kan vi bli bättre?
Svårslagna damrekord
- B Förslag:** Bilden föreställer två kvinnliga löpare med skäggväxt och det betyder att dopning kommer att nämnas i texten. Kvinnliga löpare dopades nämligen med anabola steroider som var ett manligt könshormon som har mest effekt på kvinnor.

sid. 12

- 8 A Förslag:** I texten på sid. 12 är understrykningarna lite för omfattande, medan texten på sid. 13 framför allt har nyckelorden understrukena.

SÖKLÄSA

sid. 20

15 A Menech var en ung egyptier som var med när farao Ramses II balsameras. Han berättar om vilka ämnen som behövs vid balsamering.

B Ordet kemi kommer av egyptiernas ord khems.

C Man försöker göra guld.

D En hypotes innebär att man tänker ut och beskriver vad som ska hända innan man gör ett experiment.

A Hannes Kolehmainen

B Mattias Danielsson

C Han hoppade 8,90 m.

D Kolstybb är en blandning av tjära, kol och sand som friidrottarna sprang på.

E Jamaica

A Bonde söker fru

B 55 minuter

C So you think you can dance

D Del 6 av 10

E 4:an: Jon, Kate och åtta barn
5:an: Fresh Prince i Bel Air

F kl. 12.45 och kl. 5.05

G 15/11

H På 4:an

I Vänner

J 4:an (Kvällsöppet med Ekdal)

KONSTEN ATT PÅVERKA

PÅVERKA MED ORD

sid. 28

- 4 A Förslag:** Att man måste visa hänsyn mot sina grannar när man grillar.
- D** En sanitär olägenhet betyder att något är ohygieniskt, att det t.ex. smutsar ner något eller att det är osunt.

FÖRFATTARE SOM PÅVERKAR

sid. 39

- 14 A Förslag:** Hur det känns när man är utanför och inte blir insläppt i en grupp.
- C Förslag:** Vad som händer när man dör. Kommer man att hamna någonstans?
- D Förslag:** Att vi ska respektera unga människor som kämpar för djurens rätt och som kämpar för en bättre värld där vi är rädda om vår miljö.
- E Förslag:** Att vi ska vara rädda om varandra och även oss själva. Att vi inte ska slarva bort dagarna i våra liv, utan se till att göra det bästa av varje dag.

PÅVERKA MED BILDER

sid. 52

- 24 A** En man mäter en annan mans näsa. Denna bild kan vara tagen på 1930–40-talet. Redan 1921 bildades Rasbiologiska institutet som bl.a. hade till uppgift att åka runt i Sverige och mäta människors huvuden, näsor osv. eftersom man ansåg att olika raser hade olika särdrag.
- B** Målvakten Thomas Ravelli (aktiv 1979–1999) försvarar det svenska målet i en match under VM 1994 i USA.
- C** Göteborgskravallerna 14–16 juni 2001.

REPETERA NYCKELORDEN

sid. 64

- 1 åsikt
- 2 argument
- 3 insändare
- 4 förutsättningar
- 5 att förtydliga
- 6 omgivning
- 7 dialog
- 8 nervositet
- 9 engagera
- 10 rubriken

sid. 65

B

- 1 talar om vad som var bra och vad som kan göras bättre
- 2 berättar muntligt om ett visst ämne
- 3 man försöker få någon att tycka som man själv gör
- 4 ett annat ord för namnunderskrift
- 5 det som någon tycker

KONSTEN ATT BERÄTTA

MUNTligt BERÄTTANDE

sid. 69

2 B	Legender:	både och
	Hjältesagor:	både och
	Myter:	påhittad
	Fabler:	både och
	Folksagor:	påhittad
	Vandringssägner:	både och

sid. 71

- 4 B** Poseidon var en grekisk havs- och flodgud i den grekiska mytologin. Han var även jordbävningarnas och hästarnas gud. Sjomän bad och offrade hästar till Poseidon och hoppades därmed få det lugnt på havet när de seglade.
- C Förslag:** Polyfemos kastade stora klippblock i havet och de orsakade storm.

SAGOLIGT

sid. 74

11

- 1 STYVMODERN
- 2 AIROPOS
- 3 KONSTSAGA
- 4 SCHEHERAZADE
- 5 METAFOR
- 6 LIKNELSE
- 7 SALLY JONES
- 8 LEGEND
- 9 SENSMORAL
- 10 AUGUSTPRISET
- 11 HJÄLTESAGA
- 12 NORGE
- 13 FABEL
- 14 FANTASY

BERÄTTA MED FILM

Sid. 89

- 29 A** Ingmar Bergman regisserade. Filmen fick 4 Oscarsutmärkelser.
- B** Schindler's List och Jurassic Park kom 1993. Steven Spielberg regisserade också ET, Indiana Jones m.fl.
- C** Snövit kom 1937.
- D** The Godfather spelades in i USA och Italien (Sicilien). Marlon Brando var den kände skådespelaren.
- E** Alfred Hitchcock heter regissören.
Rampfeber, Studie i brott, Trollbunden, Livbåt, Sabotör är några av de andra filmtitlarna.
- F** 1933. Fay Wray spelade rollen som Ann Darrow.

G Förnuft och känsla (1995)
The Reader (2009)

H Jalla! Jalla!

I Dirty Dancing heter filmen och den kom 1987.

REPETERA NYCKELORDEN

sid. 96

A ny företeelse	något som inte fanns tidigare
prövning	svårighet
sensmoral	en lärdom från en berättelse
övernaturlig	mystisk, oförklarlig
skriva på vers	ett sätt att skriva exempelvis poesi på
skvaller	prat som sprids från person till person
röd tråd	tema
kronologisk ordning	i tidsordning

B

- 1 utspelar sig
- 2 sagosamling
- 3 saga
- 4 hinder
- 5 syfte

KONSTEN ATT SÖKA OCH FÖRMEDLA INFORMATION

FAKTA, KÄLLOR OCH KÄLLKRITIK

sid. 100

2 A Förslag:

- 1 Folksagorna har berättats muntligt i hela världen i flera hundra år.
- 2 Folksagan har ingen speciell författare.
- 3 Folksagan innehåller speciella figurer, magiska tal och slutar alltid lyckligt.
- 4 Snövit och Rödluvan är exempel på folksagor.
- 5 Man började skriva ned folksagorna i mitten av 1800-talet.
- 6 De nedskrivna sagorna spreds över hela Europa.
- 7 Människorna fick tillgång till de tryckta sagorna och på så vis lärde sig många att läsa.
- 8 Bröderna Grimm samlade in folksagor i Tyskland.
- 9 Asbjørnsen och Moe reste runt i Norge och samlade in gamla norska folksagor.
- 10 Konstsagan är också en påhittad saga men den är skriven av en speciell författare.
- 11 H.C. Andersen var en dansk författare som skrev konstsagor.
- 12 Konstsagan behöver inte sluta lyckligt.

Jorden är universums centrum, eller?

- 4 A** Jorden kretsar runt solen och stjärnorna är avlägsna solar.
- B** Solen roterar runt sin egen axel. Venus är den planet som ligger närmast jorden.

HIV-viruset

- A** Vid sexuell kontakt. Viruset spreds bland homosexuella män.
- B** Viruset smittar genom sex, samlag och om man blöder.

Dataminne

- A** 3,5 kB
- B** 4 GB är vanligast (6 och 8 GB förekommer)

Åskväder

- A** När åskan mullrade så var det Tor som var ute och åkte med sin vagn. Med sin hammare slog han så det blixtrade.
- B** När jordytan värms upp av solen stiger fuktig luft uppåt. När den träffar på kall luft, kan det leda till kraftiga vertikala rörelser som bildar positiva och negativa laddningar i molnet. I den nedre delen av molnet samlas negativa laddningar, i den övre delen positiva. När spänningsskillnaden mellan marken och molnet eller mellan molnets olika delar blir tillräckligt stor bildas en blixtn.
- (Källa: Krisinformation.se)

sid. 106

- 5 A Förslag:** Det är en läkare som heter Andreas Eenfeldt som ligger bakom sidan. Det är en hälsoblogg. Man borde kunna lita på en läkare som uttalar sig.
- B** Till privatpersoner och vuxna.
- C** Sidan är gjord för att informera om bland annat viktnedgång, för att till exempel övertyga om att metoden LCHF är bra och för att man vill sälja olika vitaminer, böcker och andra produkter som har att göra med människors hälsa.
- D** Det går inte direkt att kontrollera påståendena. Man hänvisar endast till andra hälsobloggar. Det går säkert att hitta liknande information på andra sidor, t.ex. via de andra hälsobloggarna.
- E** Informationen verkar rimlig och seriös och länkarna fungerar.
- F** Man kan mejla till läkaren. Namn och presentation finns men inget telefonnummer.
- G** Informationen verkar färsk. Sidan uppdaterades i januari 2013 (1 månad innan elevfacit skrevs).

sid. 107

- A** En myndighet ligger bakom sidan. Det är då någon/några som kan ämnet. En myndighet ska man kunna lita på.
- B** Sidan vänder sig till alla kategorier människor, kanske inte till barn. Man kan också få lyssna till det som finns på sidan.
- C** Sidan är till för att informera oss medborgare, för att tala om vad som beslutats och vad som kommer att hända.
- D** Ja, man hänvisar till andra sidor. Ja, man kan kontrollera det som presenteras på sidan genom att jämföra med det som sägs på radio/tv och det som skrivs i tidningarna.

- E** Informationen är seriös och länkarna fungerar.
- F** Ja, det finns kontakt- och besöksadresser. Sidan uppdateras fortlöpande med texter och bilder.
- G** Sidan hade uppdaterats samma dag som elevfacit skrevs.

sid. 108

- A** Det är ett företag som vill vara ett grönt alternativ till konsumtion.
- B** Vänder sig till privatpersoner, vuxna.
- C** Sidan är gjord för att sälja varor och för att informera om ett grönt alternativ.
- D** Nej, det går inte att kontrollera påståendena. Man kan säkert hitta motsvarande information och varor på andra sidor.
- E** Svårt att säga om informationen är rimlig och seriös eftersom det är en köpsajt. Det finns några länkar, bl.a. till Gröna bandet.
- F** Man kan fylla i ett mejlformulär.
- G** Gick inte att se när sidan uppdaterades senast.

sid. 109

- A** Det är en tidningssajt, alltså ett företag som ligger bakom. Journalisterna som skriver kan nog sina ämnen. Men det de skriver är ju oftast subjektivt, dvs. det är deras egna åsikter som ibland lyser igenom.
- B** Sidan vänder sig till privatpersoner, ungdomar, vuxna och i viss mån barn.

- C** Sidan är gjord för att informera, för att presentera fakta, för att föra fram en åsikt och för att underhålla.
- D** Det går att kontrollera det som skrivits genom att jämföra med andra tidningar och genom att lyssna på radio och tv.
- E** Svårt att säga om informationen är rimlig och seriös.
- F** Det finns fullständiga kontaktuppgifter längst ner på sidan.
- G** Sidan uppdateras fortlöpande, flera gånger om dagen, så fort det händer något intressant.

sid. 110

- A** Det är en myndighet som ligger bakom sidan och den myndigheten kan ämnet. Man ska kunna lita på en myndighet.
- B** Sidan vänder sig främst till ungdomar.
- C** Sidan vill informera och presentera fakta som är viktig för unga människor.
- D** En myndighet ska man kunna lita på. Man hänvisar till Konsumentverket som är en myndighet.
- E** Rimlig och seriös information. Man hänvisar till Konsumentverket som ligger bakom sidan.
- F** Hänvisning till Konsumentverket plus att man kan mejla till den som är ansvarig för sidan.
- G** Sidan verkar inte ha uppdaterats sedan 2012.

sid. 111

- A** drogportalen.se verkar inte finnas längre som den var när boken skrevs. Det heter nu CAN Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Man ska kunna lita på förbundet.
- B** Sidan vänder sig både till vuxna och ungdomar
- C** För att informera
- D** Hänvisa till andra källor. Man ska kunna lita på informationen.
- E** Rimlig och seriös information.
- F** Finns många att kontakta.
- G** Informationen är färsk.

sid. 112

- A** Ett företag ligger bakom sidan.
- B** Sidan vänder sig till privatpersoner.
- C** Sidan är gjord för att informera om och göra reklam för företagets produkter.
- D** Det går egentligen inte att kontrollera eftersom det är reklam för företagets produkter.
- E** Det går inte att avgöra om informationen är rimlig och seriös eftersom det är reklam.
- F** Det finns fullständiga kontaktuppgifter på sidan.
- G** Det gick inte att få fram någon information om när sidan senast uppdaterades.

- 6 A** En del tror att det var klimatet som gjorde att de dog ut (det blev svalare), andra tror att en meteorit kraschade på jorden och förgiftade atmosfären. En teori är också att gräset som växte under krita-perioden inte passade dinosaurierna.
- B** De fem minoritetsspråken är: finska, meänkieli, romani, jiddisch, samiska.
- C** Charles Darwin studerade under en period medicin och även religion men blev varken läkare eller präst. Han blev vetenskapsman och naturforskare till slut. Han står bakom evolutionsteorin.
- D Förslag:** www.barnklader1900-tal.se;
[the costumersmanifesto.com](http://the.costumersmanifesto.com)
- E** www.umo.se
www.drugnews.se
www.drugsmart.com
- F** *futhark* är de första bokstäverna i runalfabetet.

SÖK INFORMATION

sid. 118

- 11 A** Norsk politiker som fälldes för spioneri (1984)
- B** 4.2.1740–11.2.1795
- C** Linköping
- D** en matfisk som också heter stenbit
- E** Antarktis
- F** Svenska Turistföreningen
- G** en målning av Edvard Munch (norsk konstnär)
- H** Nordstjärnan
- I** röd-vit-grön
- J** potatis
- K** Sjaelland
- L** berggrunden
- M** en norsk författarinna (som fick Nobelpriset 1928)
- N** Svenska Dagbladet
- O** Jokkmokk

sid. 120

13

- simning: ca 27 %
- 125 tv-timmar hade friidrott
- handboll

- ca 7 000
- ca 21 000
- 1950–1960

sid. 121

- 7 %
- 31 %
- 19 %

- 45 %
- andelen ökade
- 51 %

- 23 %
- 33 %
- 24 %

sid. 122

15 A Kopparbergs/Göteborg

B 32 mål

C 36 poäng skiljer

D LdB FC Malmö

E Stattena IF

F Linköpings FC

G 21 matcher

sid. 132

REPETERA NYCKELORDEN

A

1 källa

2 referat

3 pålitlig

4 kritisk

5 faktum

6 formulering

7 citat

8 historik

B informera

PRAKTISK SVENSKA: EN VERKTYGSLÅDA

NÅGRA ÖVERENSKOMMELSER OM HUR VI GÖR NÄR VI SKRIVER

sid. 146

- 9 Jag hejar på Djurgårdens IF.
Bruce Springsteen spelade på Nya Ullevi.
Min kusin bor på Repslagargatan i Uppsala.
Min favoritdag på året är julafton.
Min bästa kompis heter Anna Andersson.
Jag går i sjuan på Parkskolan.
Vi har fotbollsträning på tisdagar.
Min mamma säger att Toyota är en riktig skitbil.
Mamma fyller år sjunde mars.
Vi har idrott varje fredag förmiddag.

10 A

Klassfest

Nästa fredag, den sjunde september, ska min klass ha klassfest tillsammans med de andra åttorna på Hagaskolan. Vi har samlat pengar varje månad sedan vi började högstadiet, och nu har vi fått ihop nästan femtusen kronor som vi ska använda till festen. Vi har hyrt ungdomsgården på Timmermansgatan och där ska festen alltså vara. Vi börjar klockan sju och håller på till klockan elva men vi som är med i festgruppen ska vara där redan klockan fem. Emil, Julia och jag har hand om dekorationer och Martin och Mikaela är ansvariga för kiosken. Cissi och Lisa ska vara discjockeys. Musik är deras största intresse och de har till och med ett eget rockband som heter The Writers. Självklart ska de spela på klassfesten också! Två lärare är också med i festgruppen, vår bildlärare Carin och vår mattelärare Janne. Malte Persson i 8A säger att han ska bli kock när han blir stor så han har hand om nattmaten, som är korv med bröd. Jag hoppas att Emilia i 8B kommer, för henne är jag lite intresserad av.

sid. 148

11 A Förslag:

Nytt stycke rad 3: Morfar kommer från ...

Nytt stycke rad 8: Farfar är född 1929 ...

Nytt stycke rad 12: Farmor kommer från ...

Nytt stycke 5 rader från slutet: Min pappa är född i ...

B Förslag:

Stycke 1 + 2: skriv ihop till ett stycke

Stycke 3 + 4: skriv ihop till ett stycke

Stycke 5 + 6: skriv ihop till ett stycke

Stycke 7 + 8: skriv ihop till ett stycke

SPRÅKET RÖR SIG HELA TIDEN: NÅGRA TRENDER I NUSVENSKA

sid. 157

- 21 C** en partner, partnern, flera partner (partners är också ok)
en server, servern, flera servrar
en container, containern, flera containrar

sid. 160

REPETERA NYCKELORDEN

A skrivregler	talas om var man sätter punkt, stor bokstav
ett stycke	en bit av en text
språkanvändare	personer som talar och/eller skriver ett språk
en överenskommelse	ett avtal om något
inflytande	makt att påverka